

Evaluatie afvalbeleid gemeente Losser

Rapportage Twente Milieu, December 2022

INHOUDSOPGAVE

1	**Aanleiding**		**3**
2	**Leeswijzer**		**3**
3	**Samen op weg naar een afvalvrij Twente in 2030**		**3**
4	**Resultaten en doelstellingen**		**4**
	4.1	Afvalbeleid en doelstellingen	
	4.2	Minder restafval uit mini- en verzamelcontainers ingezameld	4
	4.3	Restafval in Losser in vergelijking met Borne en Haaksbergen	**5**
	4.4	Restafval via het afvalbrengpunt	6
	4.5	Verpakkingen	**6**
	4.6	Overige fracties	6
	4.7	Sorteeranalyse restafval 2021	7
5	**Vergelijking met resultaten Borne en Haaksbergen**		**8**
	5.1	Ingezameld restafval, verpakkingen, gft afval en papier in 2021	8
	5.2	Inzameling restafval, verpakkingen en gft afval prognose 2022	9
	5.3	Sorteeranalyses vergelijking drie gemeenten	9
6	**Nog minder restafval**		**10**
	6.1	GFT afval inzameling bij gestapelde woningen	10
	6.2	Omgekeerd inzamelen: “minder ophalen meer brengen”	10
	6.3	Inzameling papier via containers aan huis en verzamelcontainers	11
7	**Communicatie**		**11**
8	**Samenvatting en advies**		**11-12**
	8.1 Samenvatting		
	8.2 Advies		

1 Aanleiding

De gemeenteraad heeft op 17 december 2013 ingestemd met de gezamenlijke ambitie “Afvalloos Twente” waarbij wordt gestreefd naar 90% hergebruik en nog slechts 50 kg restafval per inwoner per jaar in 2030. Hieruit voortkomend is in april 2017 door de raad besloten om het diftar systeem als beleidsinstrument in te zetten met als doelen het restafval verminderen, gescheiden afval te stimuleren en betaling naar rato van de hoeveelheid aangeboden restafval. De ambitie bij de reductie van restafval uit de mini- en verzamelcontainers werd op maximaal 85 kg per inwoner per jaar gesteld. Na een eerste evaluatie in 2019 ligt nu deze tweede evaluatie van het sindsdien gevoerde afvalbeleid voor, waaruit naar voren komt welke resultaten zijn behaald.

2 Leeswijzer

Jaarlijks stelt Twente Milieu per gemeente een uitgebreide rapportage op met daarin de resultaten van het afvalbeleid en de inzameling van het huishoudelijk afval. Dit is ook voor Losser gedaan en deze zijn als bijlage (2020 en 2021) toegevoegd aan deze rapportage. Een kanttekening bij de hoeveelheden ingezameld restafval in beide voorgaande jaren is op zijn plaats, omdat door de Corona epidemie bovengemiddeld veel restafval is aangeboden. Dit is een landelijk herkenbaar beeld.

In deze evaluatie wordt ingegaan op de behaalde resultaten in relatie tot de doelstellingen zoals die op 7 maart 2017 door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Daarbij wordt tevens de vergelijking gemaakt met twee Twentse gemeenten, Borne en Haaksbergen, die qua grootte en aard overeenkomen met Losser. Deze vergelijking geeft een beter (relatief) zicht op de resultaten die in Losser zijn behaald.

3 Samen op weg naar een afvalvrij Twente in 2030

Ook in de gemeente Losser wordt hard gewerkt aan de doelstelling[1] om in 2030 nog maar 50 kg restafval per inwoner per jaar te registreren. Afval wordt in Losser in diverse deelstromen ingezameld. Daarbij worden verschillende inzamelmiddelen gebruikt, zoals containers voor gft-afval, verpakkingen en restafval voor elke laagbouwwoning. De bewoners van hoogbouw gebruiken de verzamelcontainers. Ook bewoners van laagbouw kunnen gebruikmaken van de ondergrondse verzamelcontainers voor restafval. Het doel van gescheiden inzameling is uiteraard om zoveel mogelijk hergebruik te realiseren, dit bespaart (nieuwe) grondstoffen en energie.

[1] *Gezamenlijke ambitie “Afvalloos Twente” bij raadsbesluit van 17 december 2013 betreft 90% hergebruik en maximaal 50 kg restafval per inwoner per jaar.*

Bovenstaande is een eenvoudige weergave van het proces van een lineaire naar een circulaire economie, met de keteneconomie als overgangsfase. In 2050 moet Nederland deze overgang hebben voltooid volgens de gestelde ambitie. Hergebruik van afval, als grondstof, is daarbij een wezenlijke factor.

4 Resultaten en doelstellingen

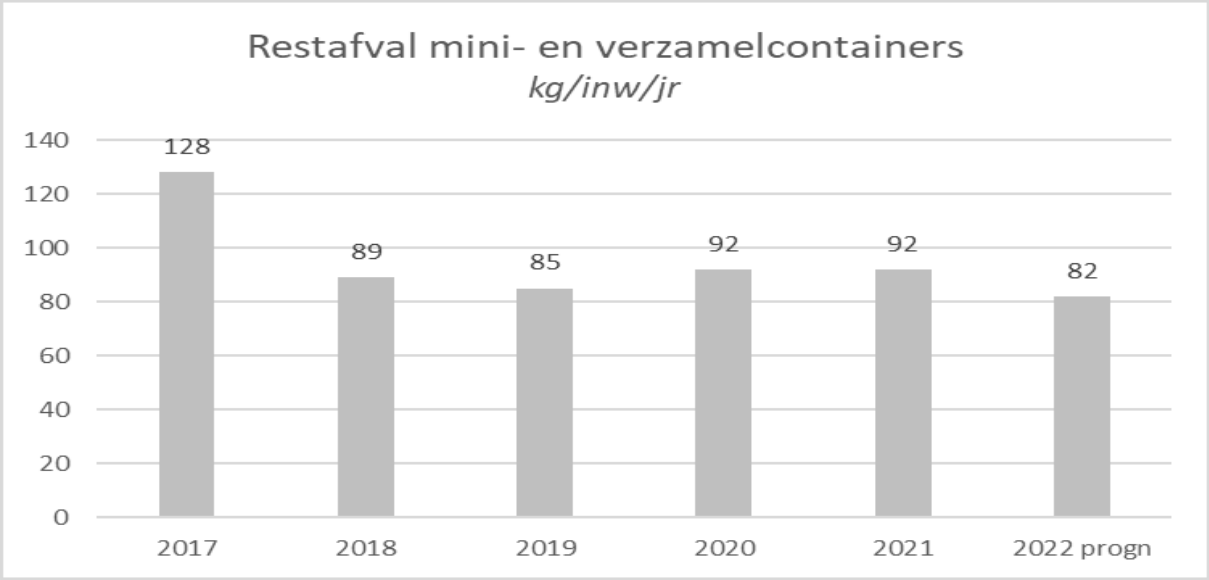
4.1 Afvalbeleid en doelstellingen

Vanaf 2018 is gekozen voor diftar op basis van volume/frequentie, waarbij inwoners betalen naar rato van het aangeboden volume van afval. Dit aanbieden kan met minicontainers, maar ook via ondergrondse verzamelcontainers. Het tarief per liter restafval is daarbij gelijk. Het gft-afval en verpakkingsafval kan kosteloos aangeboden worden. Op het afvalbrengpunt kunnen inwoners maximaal vier keer per jaar gratis het grof tuinafval aanbieden. Voor onder andere grof restafval geldt een storttarief, daarnaast zijn er gescheiden fracties die gratis gestort kunnen worden.

Het diftar beleid is over het geheel genomen succesvol gezien de forse daling van het restafval vanaf de invoering in 2018. Om dit verder te objectiveren is het van belang om de resultaten naast de afgesproken doelstellingen te leggen, zo wordt tegelijk duidelijk of er aanvullend afvalbeleid nodig is. Hierna komt dit per afvalfractie aan de orde met aansluitend een vergelijkend beeld met twee andere Twentse gemeenten, vergelijkbaar in grootte, zijnde Borne en Haaksbergen.

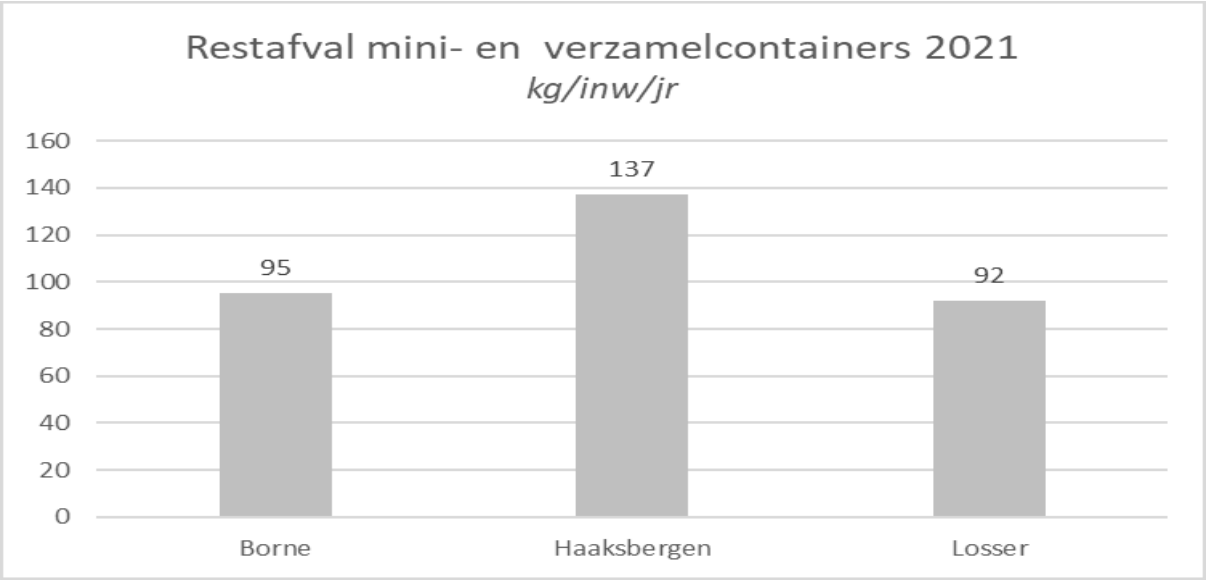
4.2 Minder restafval uit mini- en verzamelcontainers ingezameld

In de grafiek hieronder valt als eerste de forse daling van het restafval uit de mini- en verzamelcontainers op in 2018, bijna 40 kg per inwoner minder restafval ten opzichte van 2017. Ook in 2019 is nog sprake van een lichte daling, maar in 2020 en 2021 stijgt de hoeveelheid weer enigszins. Zoals hiervoor al is vermeld is dit het ‘corona effect’ dat landelijk herkenbaar blijkt te zijn. De grafiek is inclusief de prognose voor dit jaar, gebaseerd op de periode tot en met juli.

De prognose voor 2022 ziet er veelbelovend uit, namelijk dat het streven van maximaal 85 kg per jaar behaald gaat worden, zoals ook in 2019 al was gebleken. Door de coronapiek in 2020 en 2021 was er sprak van een stijging, die dus tijdelijk is gebleken. Anderzijds valt te concluderen dat de invoering van diftar inmiddels tot een stabiel niveau van circa 85 kg restafval uit de mini- en verzamelcontainers per inwoner per jaar heeft geleid.

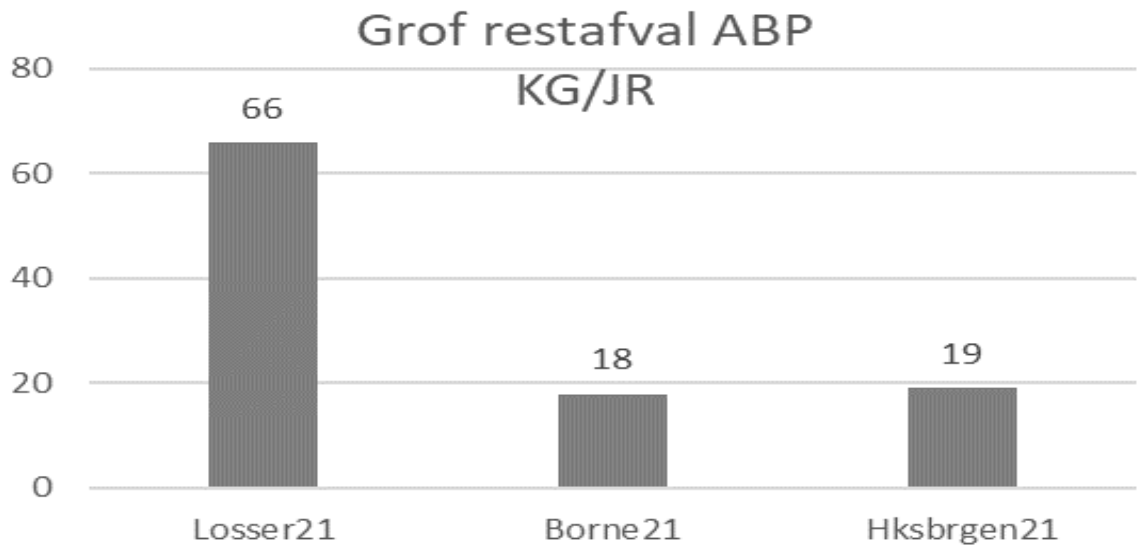
4.3 Restafval Losser in vergelijking met Borne en Haaksbergen

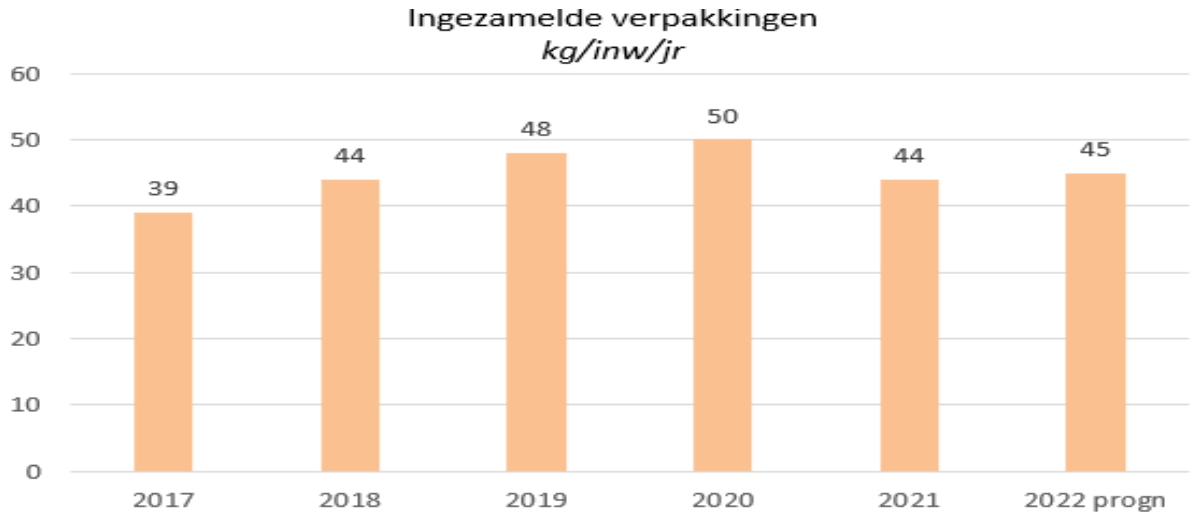
In Losser is in 2018 het diftar systeem ingevoerd en dat is in Borne op 1 januari 2020 ingevoerd. In Haaksbergen is geen diftar van toepassing. Losser en Borne ontlopen elkaar in dit verband weinig zo blijkt.

4.4 Restafval via het afvalbrengpunt

Naast de inzameling van het restafval aan of nabij huis heeft men de mogelijkheid om dit zelf naar het afvalbrengpunt te doen. Hiervoor geldt een zelfde volumetarief aan de poort als bij het aanbieden via de (na)bij de woning beschikbare inzamelmiddelen.
De grafiek hieronder laat zien dat over het jaar 2021 gemiddeld 66 kg aan (grof) restafval werd aangeboden, met dien verstande dat deze hoeveelheid (grof) restafval zowel van huishoudens als van de gemeentelijke dienst(en) afkomstig is. Een nadere onderverdeling is niet mogelijk, vandaar deze 'ruwe' benadering van de gemiddelde hoeveelheid per inwoner. Afgezet tegen de gemiddelden per inwoner over 2021 van Borne (18 kg grof restafval) en Haaksbergen (19 kg grof restafval) blijkt dat het restafval via het afvalbrengpunt zich amper laat vergelijken.

4.5 Verpakkingen

Vanaf 2017 is de hoeveelheid ingezamelde verpakkingen aldoor gestegen, tot er in 2021 een afname naar 44 kg per inwoner per jaar kwam. De prognose voor 2022 ligt daarmee in lijn. De ingezamelde hoeveelheid verpakkingen houdt wel verband met de kwaliteit van het ingezamelde materiaal,

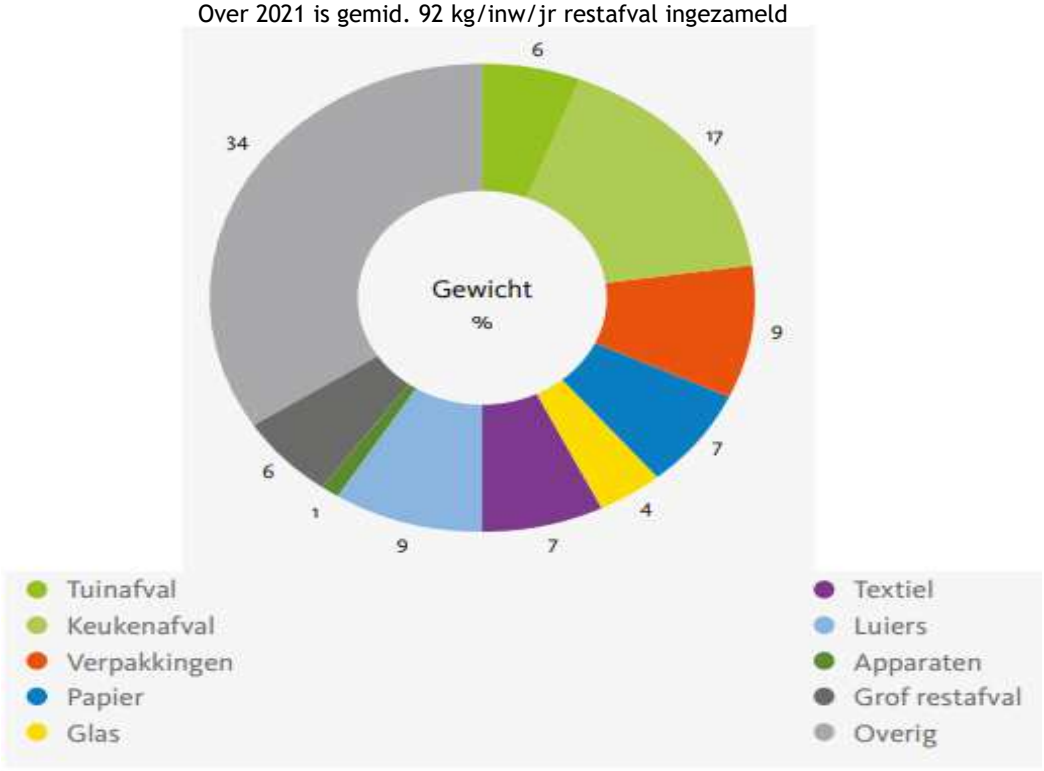
aangezien er ongeveer 35-40 kg verpakkingen aanwezig[2] is per inwoner. Het surplus aan gewicht wordt veroorzaakt door vervuiling van deze fractie en is helaas aanleiding tot veel afgewaardeerde of afgekeurde partijen ingezamelde verpakkingen. Een afname van het gewicht in 2021 en 2022 is daarom gunstig en valt toe te schrijven aan de verschillende acties die gericht zijn op de gewenste kwaliteitsverbetering.

4.6 Overige fracties

- **Papier:** De inzameling van de hoeveelheid papier laat de laatste jaren een dalende trend zien als gevolg van de digitalisering van veel leeswerk, zoals dagbladen en folders. In 2021 ging het om ruim 60 kg papier per inwoner per jaar. Voor 2022 zal dit ongeveer gelijk uitkomen.
- **Glas:** De inzameling van het glas is een stabiel gegeven en ligt al jaren op 24 tot 25 kg per inwoner per jaar.
- **Textiel:** De textielinzameling laat wel wat schommeling zien in de hoeveelheden per inwoner, over 2021 was dit goed voor 7 kg en dat is een relatief goed resultaat.
- **Groente, fruit en tuinafval (GFT):** Sinds de invoering van diftar is dit resultaat per inwoner flink gestegen van 137 kg in 2017 naar 155 kg per inwoner in 2021. Dit laat mooi zien dat het tarief voor restafval tot een betere scheiding van het (gratis) GFT leidt.

4.7 Sorteeranalyse restafval 2021

Over 2021 is gemid. 92 kg/inw/jr restafval ingezameld

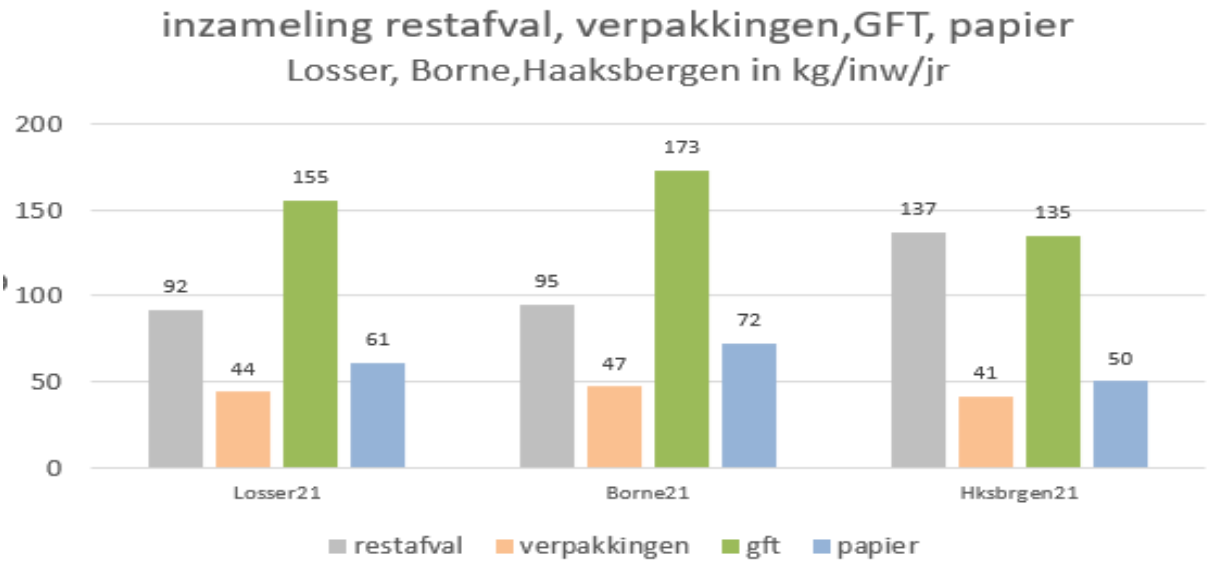

[2] *Gerelateerd aan wat volgens eigen zeggen door de producenten jaarlijks op de markt wordt gebracht.*

Uit het bovenstaande blijkt dat het organische afval voor bijna een kwart (23% = 21kg) de samenstelling bepaalt. Naast bijna 4 kg glas en de deelfractie niet herbruikbare bestanddelen van ca. 31kg, zijn het de luiers, papier, textiel en verpakkingen die het leeuwendeel uitmaken (samen 32% = 30kg) van het restafval. Voor luiers is er (nog) geen alternatief, maar de andere fracties kunnen nu al gescheiden worden aangeboden. Anders gesteld, de helft van het restafval kan als gescheiden afval worden verwerkt wanneer dat ook als zodanig wordt aangeboden door de huishoudens. Kennelijk zijn er extra incentives nodig om dit 'in gang te zetten'. Dit komt bij punt 6 aan de orde.

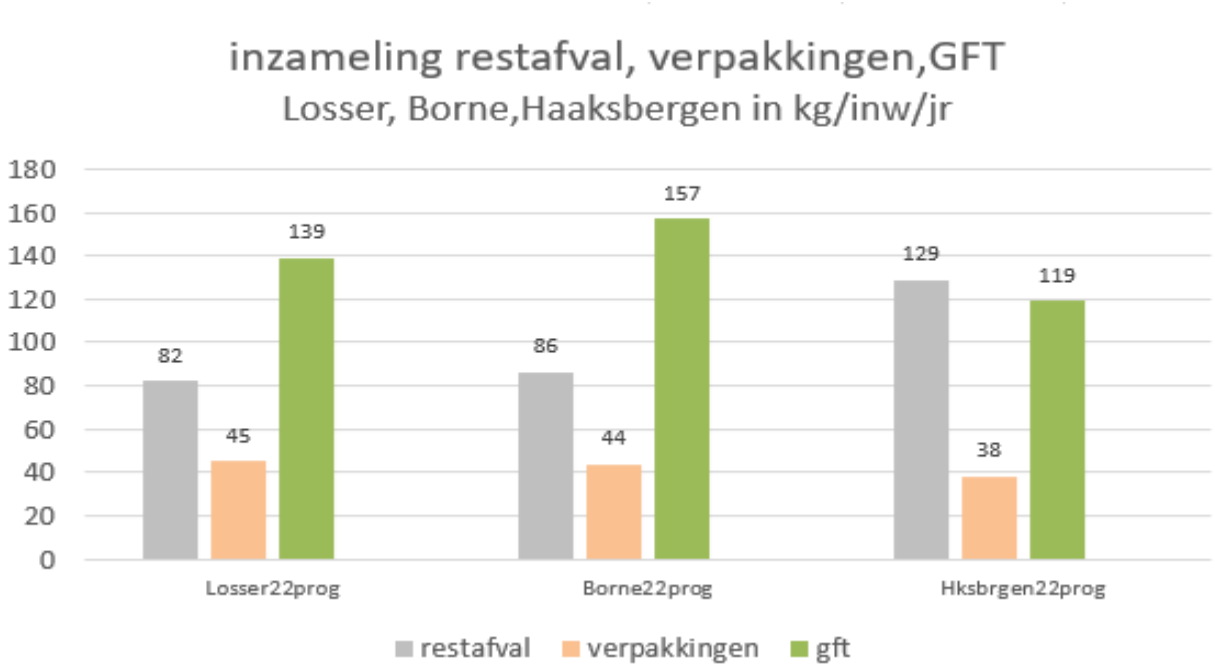
5 Vergelijking met resultaten Borne en Haaksbergen

5.1 Ingezameld restafval, verpakkingen, gft afval en papier in 2021

Bovenstaande grafiek laat zien dat het restafval in de diftar gemeenten Borne en Losser flink lager uitvalt dan in Haaksbergen dat geen diftar kent. De invloed van diftar is ook zichtbaar bij het papier en temeer bij het gft afval. Opvallend is de redelijk gelijke hoeveelheid verpakkingen in de drie gemeenten. Aangezien er -zoals eerder al gesteld- maximaal 40 kg verpakkingen 'bestaat' valt hieruit te concluderen dat deze fractie gemiddeld gezien als 'redelijk zuiver' wordt ingezameld in de drie gemeenten, overigens in afnemende mate in Borne.

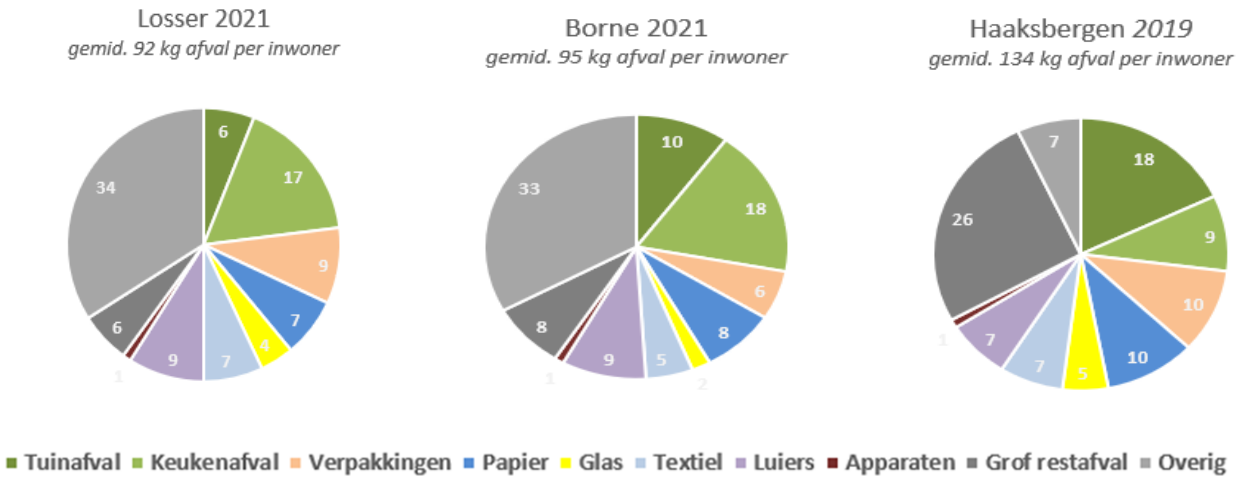
5.2 Inzameling restafval, verpakkingen en gft als prognose 2022

De papier inzameling in deze gemeenten wordt door vrijwilligers uitgevoerd en deze gewichten zijn aan het eind van het jaar pas bekend. Het is nog slechts een prognose en nog geen feitelijk resultaat en zo bezien lijkt het erop dat het restafval verder is gedaald in deze gemeenten. Wat ook geldt voor het gft afval, maar daar moet de najaarspiek nog bij opgeteld worden. De verpakkingen zijn constant bij Borne en Losser, Haaksbergen laat daarbij een lichte daling zien, wat mogelijk een verdere kwaliteitsverbetering betekent.

5.3 Sorteeranalyses vergelijking drie gemeenten

Tot slot van deze vergelijking een blik op de sorteeranalyses restafval van de drie gemeenten.

Het valt op dat de *samenstelling* van het restafval door al dan geen diftar beleid in grote lijn weinig veranderd. Het organische afval beslaat ongeveer een kwart en de overige fracties verschillen enkele procenten onderling. Wat in het vergelijk wel opvalt is het verschil bij het grof restafval, dat is in Haaksbergen een factor vier groter dan bij Losser en Borne. Dit kan wel de invloed zijn van de afwezigheid van diftar. En meest relevant is de *hoeveelheid restafval* per inwoner die wel

beduidend lager is in Losser en Borne. Tot slot is ook een effect bij het overige afval zichtbaar, dit deel is groter bij de twee diftar gemeenten. Dat is logisch want het niet herbruikbare (niet gescheiden aan te bieden) deel zal dan in verhouding toe nemen.

6 Nog minder restafval

Nu het restafval uit de mini- en verzamelcontainers onder invloed van diftar is afgenomen tot circa 85 kg per inwoner per jaar is het de vraag of het nog minder kan. Het is daarbij goed om te beseffen dat dit een *gemiddelde* is. Er zijn huishoudens die (veel) minder restafval hebben en er zijn er die (veel) meer aanbieden. Informatie over deze verscheidenheid is er niet, dus kunnen er voornamelijk generieke maatregelen worden ingezet. Een ander punt van belang is de onzekerheid omtrent het restafval via het afvalbrengpunt.

6.1 GFT afval inzameling bij gestapelde woningen

In Losser kunnen inwoners met een hoogbouw woning geen gft afval aanbieden, tenzij men er zelf een geschikte plek heeft voor een groene minicontainer. Dit is meestal niet het geval en daarom moet men het gft afval met het restafval aanbieden. Ter compensatie hiervan wordt een tegemoetkoming toegepast ter grootte van 300 liter restafval, dat wordt gekort op de te betalen afvalstoffenheffing. Gevolg hiervan is dat er herbruikbaar organisch materiaal met het restafval meegaat en dat is jammer. Dit kan anders, namelijk door GFE[3] containers te plaatsen bij de hoogbouw woningen. In omliggende gemeenten wordt dit in toenemende mate al toegepast. Daar zijn GFE cocons geplaatst met toegangscontrole (zoals bij de restcontainers) en kan men het GFE apart aanbieden. Het systeem is beproefd en vrij eenvoudig te realiseren. Na invoering ervan ligt het voor de hand om de tegemoetkoming van 300 liter af te schaffen. Daarbij verdient het onderwerp GFT scheiden in het algemeen wel meer (communicatieve) aandacht, omdat er nog veel GFT in het restafval zit.

6.2 Omgekeerd inzamelen: “minder ophalen meer brengen”

In de gemeente Hengelo is een hybride inzamelsysteem ingevoerd in 2018. Dit houdt in dat het wegbrengen van het restafval naar de verzamelcontainers financieel gunstiger is dan het laten ophalen via de minicontainers aan huis. Concreet is gevolg daarvan dat nog slechts 10% van de huishoudens een restafvalcontainer heeft. Het brengen is klaarblijkelijk volledig ingeburgerd,

[3] *Bij hoogbouw is geen tuinafval, vandaar GFE, groente, fruit en etensresten.*

waarbij het feitelijke doel namelijk het restafval verder te reduceren ook is gelukt: van 97 kg in 2018 naar 69 kg in 2021 restafval per inwoner per jaar.

Het invoeren van het systeem ‘omgekeerd inzamelen’ is een beproefd systeem en heeft een duidelijk effect op de hoeveelheid restafval, dit neemt af ten gunste van meer gescheiden ingezameld afval. Het moge duidelijk zijn dat deze systematiek een uitbreiding van de verzamelcontainers infrastructuur vergt en er samenhang nodig is met de faciliteiten van het afvalbrengpunt.

6.3 Inzameling papier via containers aan huis en verzamelcontainers

In de gemeente Losser wordt het papier ingezameld door verenigingen en scholen. Zij ontvangen hiervoor een vergoeding die zijn kunnen inzetten voor verschillende doeleinden. Aangezien deze inzameling wordt gedaan door vrijwilligers valt de continuïteit van inzameling niet te garanderen en is het daarom wel raadzaam om voor de toekomst alvast na te denken over een alternatief.

7 Communicatie

Heldere en regelmatige informatie over het gescheiden aanbieden van afvalfracties is en blijft belangrijk. Dit is de afgelopen jaren met regelmaat gedaan in de vorm van geadresseerde nieuwsbrieven, redactionele pagina’s in de lokale weekbladen, social media publicaties en desgevraagd ook persoonlijke telefonische informatie. Dit helpt altijd om maatregelen goed en effectief te implementeren en bevorderd de acceptatie daarvan. Naast de reguliere communicatie ter opfrissing van een en ander zal bij invoering van nieuwe maatregelen extra inzet hiervan nodig zijn. Dit wordt in de regel gepresenteerd in een communicatieplan dat alle middelen benoemt en in de planning zet, als onderdeel van het plan van aanpak voor de uitvoering van de nieuwe maatregel(en).

8 Samenvatting en advies

8.1 Samenvatting

De gemeente Losser formuleerde in 2013 minder restafval als speerpunt voor het afvalbeleid: voor het jaar 2030 naar maximaal 50 kg restafval per inwoner per jaar. De inzet van het diftar beleid in 2018 blijkt een goede stap in deze richting te zijn, want de ambitie van maximaal 85kg restafval via de inzamelmiddelen (na)bij de woning zal waarschijnlijk worden behaald over 2022. Dat is een opsteker voor het afvalbeleid, waarbij een kanttekening voor de onzekerheid van het restafval via het afvalbrengpunt valt te maken.

In hoofdstuk 6 zijn een drietal verdergaande maatregelen benoemd, waarmee het restafval gereduceerd kan worden. Dit vergt wel nadere uitwerking op service, kosten en effecten, waarna besluitvorming hierover kan plaatsvinden.

Daarnaast kan er op korte termijn al actie worden gezet op de gft fractie, immers uit onderdeel 5.3 blijkt dat ongeveer een kwart van het restafval uit organisch materiaal bestaat, terwijl dit eenvoudig en goed gescheiden verwerkt kan worden. Met inzet van specifieke communicatie op dit thema valt hierin nog zeker enig voordeel te behalen.

8.2 Advies

Met de tweede evaluatie van het afvalbeleid in de gemeente Losser, met diftar als belangrijkste instrument, blijkt dan de hoeveelheid restafval op circa 85 kg per inwoner per jaar zich zal stabiliseren. De ambitie voor 2030 van maximaal 50 kg restafval zal zonder verdere initiatieven niet dichterbij komen zo valt te verwachten. Het advies is dan ook om te onderzoeken in hoeverre de genoemde maatregelen (gft aanpak, gfe hoogbouw, ‘omgekeerd inzamelen’, de papierinzameling) voor de gemeente Losser doeltreffende aanvullingen kunnen zijn op het huidige afvalbeleid.